

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΩΜΑΤΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Ο ρόλος του δασκάλου στο σύγχρονο σχολείο

Το κείμενο αποτελεί (διασκευασμένο) απόσπασμα από την εισήγηση του Δημήτρη Δρογίδη και της Άννας Παππά στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εταιρείας Επιστημών Αγωγής Δράμας (17–19.10.2008) με θέμα «Ο Εκπαιδευτικός και το έργο του: Παρελθόν – Παρόν – Μέλλον». Ανακτήθηκε στις 14.10.2021 από το ιστολόγιο <https://parranna.wordpress.com/>.

Για να ανταποκριθεί ο δάσκαλος στο δύσκολο έργο του σήμερα απαιτείται να είναι ολοκληρωμένος άνθρωπος, θετικός παρατηρητής και ερμηνευτής των γεγονότων. Ο νέος άνθρωπος, που προσφέρει τη φρεσκάδα του, την προθυμία του, τα χρόνια της νεανικής ηλικίας του, ζητά από τον σημερινό δάσκαλό του να είναι μια καλλιεργημένη διάνοια, ένα πνεύμα ανοιχτό και ανήσυχο. Στην εποχή της στενής επαγγελματικής εξειδίκευσης, όπου οι εμπειρικές γνώσεις δεν αρκούν, κυριαρχεί περισσότερο από κάθε άλλη στιγμή του παρελθόντος, ο άκαμπος νόμος της επιστημονικής ειδίκευσης.

Χρειάζεται, λοιπόν, επίμονη παρακολούθηση των παιδαγωγικών επιστημών και προοδευτική ολοκλήρωση της γενικής καλλιέργειας του δασκάλου, για να μπορέσει να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τη σύγχρονη σχολική πραγματικότητα, να μπορέσει να μεταδώσει ιδανικά πολιτισμού και ανθρωπισμού, να οδηγήσει φυσικά και αβίαστα στην ωρίμαση τους μαθητές του, καλλιεργώντας τους τη γνωστική περιέργεια. Απαιτείται από μέρους του έρευνα και διάγνωση της παιδικής κι εφηβικής νοοτροπίας του καιρού μας, των ενδιαφερόντων, των αναγκών και ροπών¹ του νέου ανθρώπου.

Με αδιάκοπη μελέτη και συνεχείς επιμορφώσεις πρέπει ασταμάτητα να διευρύνει τους πνευματικούς του ορίζοντες, για να καταφέρει να ξεφύγει από τη ρουτίνα που βασανίζει άλλους υπαλλήλους. Είναι λάθος ν' ασκεί τη διδασκαλία όπως ο δικός του δάσκαλος παλαιότερα. Τη θεωρία που είναι αποταμιευμένη στα βιβλία οφείλει να την ξεπεράσει. Να την κάνει πράξη ανανεωτική, ευεργετική και λυτρωτική στη σχολική του πρακτική. Η διδασκαλία χρειάζεται ψυχή, χρειάζεται προσωπικότητα, για να μπορούν να σε νιώσουν και να βγαίνουν οι μαθητές σου πλουσιότεροι σε γνώσεις και καλύτεροι ως άνθρωποι. Ο δάσκαλος δεν είναι διεκπεραιωτής² εγγράφων, δεν κάθεται σε μια καρέκλα

1 ροπών: τάσεων, κλίσεων

2 διεκπεραιωτής: αυτός που ολοκληρώνει με τρόπο τυπικό και απρόσωπο την εργασία του

ενός γραφείου, αντίθετα είναι δημιουργός ανθρώπων και κοινωνίας. Ο δάσκαλος δεν είναι ένας «ξερός» επαγγελματίας, έχει απέναντί του καθημερινά μάτια άδολα³, αθώα, αγνά, γεμάτα απορία και ψυχές που αναζητούν την αλήθεια. Είναι «ψυχοπλάστης».

A3. Το κείμενο καταλήγει με τον χαρακτηρισμό του δασκάλου ως «ψυχοπλάστη», δηλαδή ενός ανθρώπου που διαμορφώνει τις ψυχές των μαθητών. Σε άρθρο (200-250 λέξεων) για το σχολικό ιστολόγιο τεκμηριώνεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με αυτόν τον χαρακτηρισμό και παρουσιάζεις τον ιδανικό εκπαιδευτικό, που, κατά την προσωπική σου άποψη, ανταποκρίνεται στις ανάγκες των σημερινών εφήβων.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Το παιδί που αγαπούσε τα πουλιά

Το απόσπασμα προέρχεται από το ομότιτλο διήγημα που περιλαμβάνεται στο βιβλίο του Θανάση Αθανασίου «Το παιδί που αγαπούσε τα πουλιά και άλλα αφηγήματα» (εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2015).

Ο μικρός Σωτηράκης, στην Τετάρτη τάξη του δημοτικού, άντεχε μεν το ξύλο που κάθε μέρα έτρωγε από τον δάσκαλό του, που πάντα «φρόντιζε» γι' αυτό, αλλά τα δυνατά χαστούκια από τα τεράστια χέρια του δασκάλου που προσγειώνονταν σαν κεραυνοί, μονοκόμματα, στα μάγουλα, στ' αυτιά, στο σαγόκι και λίγο στην άκρη των ματιών του τον αποδιοργάνωναν, τον πανικόβαλλαν, τον κατέβαλλαν. Ήταν ανυπόφορα οδυνηρά ακόμη και για τον σκληραγωγημένο Σωτηράκη που, αν και είχε αναπτύξει τεχνικές προφύλαξης, δεν κατάφερε να προστατευτεί αποτελεσματικά. [...] Έσκυβε πάνω στο θρανίο, κολλούσε το πρόσωπό του στο σανίδι, κάλυπτε το κεφάλι του με τα χέρια του σφιχτά-σφιχτά ώσπου κοκάλωναν, αλλά ποτέ δεν μπόρεσε να καταλάβει την «τεχνική» του δασκάλου, πώς εύρισκε τον τρόπο να του «εφαρμόζει» τα χαστούκια και να μένουν οι σχηματισμοί της παλάμης, ακόμη και οι λεπτομέρειες των δαχτύλων του, πάνω στα μάγουλά του σαν έργο μοντέρνας γλυπτικής! Απόγνωση! «Όλα τα αντέχω, αλλά αυτά τα χαστούκια δεν αντέχονται» είχε εκμυστηρευτεί στον φίλο και συμμαθητή του, Αντώνη. Και το κακό ήταν ότι δεν μπορούσε, έστω, να τα παρατήσει, να εγκαταλείψει το σχολείο, να σωθεί από το μαρτύριο. Ήταν γείτονες, βλέπεις με τον δάσκαλο και καθημερινά τον είχε μέσα στα πόδια

³ άδολα: χωρίς δόλο / πονηριά

του. Αν δεν ερχόταν σχολείο, πάλι δεν θα γλίτωνε, γιατί ο δάσκαλος θα το θεωρούσε καθήκον του να τον δέρνει όπου και να τον εύρισκε μέχρι να τον «πείσει» να επανέλθει.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Με ποιους τρόπους προσπαθούσε ο δάσκαλος του Σωτηράκη να τον κρατήσει στο σχολείο και να τον κάνει να ενδιαφερθεί γι' αυτό; Πώς κρίνεις τις «παιδαγωγικές» μεθόδους που εφάρμοζε;

ή

2. Να φανταστείς τη συνέχεια στη ζωή του Σωτηράκη και την πορεία του ως ενήλικου. Να καταγράψεις αυτή την εξέλιξη σε ένα δικό σου διήγημα, στο οποίο θα δώσεις τίτλο.

Μονάδες 25